

فهرست مطالب

مقدمه	۱۳
بخش اول: مفهوم شناسی، مبانی و رویکردها	۲۱
فصل اول: مفهوم شناسی واژگان مرتبط با مسئولیت در مرگ خطایی	۲۲
۱. مفهوم شناسی واژه‌های «خسارت»، «غرامت»، «صدمه» و «زیان»	۲۳
۲. مفهوم شناسی واژه «دین»	۲۶
۳. مفهوم شناسی واژه «ذمه»	۲۹
۳-۱. مفهوم لغوی «ذمه»	۳۰
۳-۲. مفهوم اصطلاحی «ذمه»	۳۱
۳-۳. آغاز و پایان ذمه	۳۱
۴. مفهوم شناسی واژه‌های «تعهد» و «التزام»	۳۲
۴-۱. مفهوم لغوی «تعهد» و «التزام»	۳۲
۴-۲. مفهوم اصطلاحی «تعهد» و «التزام»	۳۳
۴-۳. مفهوم «تعهد» در کاربردهای قانون مدنی	۳۵
۴-۴. مفهوم «التزام» در کاربردهای قانون مدنی	۳۷
۴-۵. اسباب ایجاد کننده «تعهد»	۳۸
۴-۶. رویکردهای موجود به «تعهد» و «التزام»	۴۲
۴-۶-۱. رویکرد شخصی به «تعهد» و «التزام» در حقوق رومی	۴۲
۴-۶-۲. رویکرد مادی به «تعهد» و «التزام» در فقه اسلامی	۴۴
۴-۷. تفاوت «دین» و «تعهد»	۴۵
۵. مفهوم شناسی واژه‌های «مرگ»، «قتل» و «مرگ خطایی»	۴۶
فصل دوم: جایگاه مسئولیت مدنی در حقوق ایران و فقه اسلامی	۴۸
۱. جایگاه مسئولیت مدنی در ساختار قانونی ایران	۴۹
۱-۱. تدوین قوانین مسئولیت مدنی با مبانی متفاوت	۴۹
۱-۲. جایگاه مسئولیت مدنی در قانون مدنی ایران	۵۰

۶ □ جبران خسارت در مرگ های خطایی

- ۱-۲-۱. نیازمندی به دلیل شرعی یا قانونی برای تملک از راه
مسئولیت مدنی ۵۰
- ۱-۲-۲. ساختار قانون مدنی در مبحث مسئولیت مدنی ۵۲
- ۱-۳. جایگاه مسئولیت مدنی در قانون مسئولیت مدنی ۵۴
- ۱-۳-۱. عدم نیازمندی به دلیل شرعی و قانونی برای تملک از راه
مسئولیت مدنی ۵۵
- ۱-۳-۲. تفاوت قانون مدنی و قانون مسئولیت مدنی در تمرکز بر
عناصر تقصیر و خطا ۵۶
- ۱-۳-۳. تفاوت قانون مدنی و قانون مسئولیت مدنی در توجه به
عنصر ضمان ۵۸
- ۱-۴. جایگاه مسئولیت مدنی در قانون مجازات اسلامی ۵۹
- ۱-۵. تفاوت های بنیادین در سه ساختار قانونی ۶۰
۲. جایگاه مسئولیت مدنی در ساختار فقه ۶۳
- فصل سوم: جایگاه «ضمان» در پیش فرض های فقهی ناظر به مسئولیت ۶۵
۱. حکم وضعی در اصول فقه ۶۵
۲. نسبت سنجی «ذمه» و «عهده» از حیث ظرفیت ضمان و الزام به
پرداخت خسارت ۶۷
- ۱-۲. یکسان انگاری «ذمه» و «عهده» ۶۸
- ۲-۲. دوگانه انگاری «ذمه» و «عهده» ۶۹
- ۳-۲. وجوه تمایز میان «ذمه» و «عهده» ۷۰
- ۳-۲-۱. تمایز به لحاظ ماهیت مظروف ۷۰
- ۳-۲-۲. تمایز به لحاظ ماهیت ظرف ۷۱
۳. اثر ضمان بر ایجاد دین ۷۴
- فصل چهارم: گزاره های پایه در مسئولیت مدنی ۷۶
۱. ارتباط گزاره های پایه ۷۹
۲. نیاز به دلیل شرعی برای اثبات گزاره های پایه ۸۱
۳. وضعیت وجود ادله شرعی ضمان در اقسام زیان ها ۸۲

بخش دوم: تصرف قانون گذار در قواعد مسئولیت ناشی از خسارات

جانی	۸۳
فصل اول: تصرف قانون گذار در تبدیل خسارات جانی به مال	۸۳
۱. امکان سنجی تبدیل خسارات جانی به مال	۸۴
۲. مکانیسم تبدیل خسارت جانی به مال در حقوق آمریکا	۸۷
۱-۲. مکانیسم حقوق مسئولیت مدنی ناشی از خطا	۸۸
۲-۲. مکانیسم تقنینی	۹۰
۳. مکانیسم تبدیل خسارت جانی به مال در حقوق اسلام و ایران	۹۳
۴. مطالعه تطبیقی سازو کار تبدیل خسارت جانی به مال در حقوق ایران و آمریکا	۱۰۰
۵. میزان اختیار قاضی در تعیین صنف دیه	۱۰۱
۱-۵. ماهیت تأسیسی اصناف دیه	۱۰۳
۲-۵. ماهیت قضایی اصناف دیه	۱۰۵
۳-۵. مویذات تعیین اصناف دیه به عنوان معیار تشخیص ارزش مالی خسارت	۱۰۷
فصل دوم: تصرف قانونگذار در احراز رابطه سببیت	۱۰۸
۱. نقش رابطه سببیت در ایجاد مسئولیت	۱۰۹
۲. شرط لازم و شرط کافی در رابطه سببیت	۱۱۰
۳. تصرف مقنن در رابطه سببیت در مسئولیت ناشی از خسارت جانی در حقوق اسلام و ایران	۱۱۴
۴. تصرف مقنن در رابطه سببیت در مسئولیت ناشی از خسارات جانی در حقوق آمریکا	۱۱۶
فصل سوم: تصرف قانون گذار در نهاد پرداخت کننده خسارت	۱۱۶
۱. فلسفه ایجاد مسئولیت تبعی در حقوق اسلام و کامن لا	۱۱۷
۲. تصرف مقنن در نهاد پرداخت کننده از طریق عاقله	۱۱۸
۳. تصرف مقنن در نهاد پرداخت کننده از طریق دولت	۱۲۲
۱-۳. مبانی مسئولیت تبعی دولت در جبران خسارت‌های جانی	۱۲۲
۲-۳. مسئولیت دولت در جبران خسارت‌های جانی در حقوق بین‌الملل	۱۲۴
۳-۳. مسئولیت دولت در جبران خسارت‌های جانی در فقه	۱۲۴

- ۱۲۶ ..... ۳-۴. تکلیف دولت به جبران خسارت در حقوق ایران
- ۱۲۷ ..... ۳-۵. تکلیف دولت به جبران خسارت در حقوق کامن لا
- ۱۲۸ ..... فصل چهارم: تصرف قانون گذار در ادله اثبات دعوا

بخش سوم: وضعیت مسئولیت مدنی ناشی از خطای منجر به صدمات

- ۱۳۱ ..... جانی و جبران خسارت و ویژگی های آن
- فصل اول: مسئولیت مدنی ناشی از خطای منجر به صدمات جانی و جبران آن
- ۱۳۲ ..... در حقوق آمریکا
- ۱۳۲ ..... ۱. ارکان مسئولیت ناشی از خطای منتج به خسارت جانی
- ۱-۱. عدم تحقق مسئولیت به صرف خطای منتج به خسارت جانی در
- ۱۳۳ ..... حقوق کامن لا
- ۱-۲. شرایط تحقق مسئولیت ناشی از خطای منتج به خسارت جانی در
- ۱۳۴ ..... حقوق کامن لا
- ۱-۲-۱. دارا بودن تکلیف حقوقی
- ۱-۲-۱-۱. اشخاص مکلف به احتیاط
- ۱-۲-۱-۲. اشخاص متعلق احتیاط
- ۱-۲-۲. نقض تکلیف به احتیاط
- ۱-۲-۲-۱. مراد از بی احتیاطی در حقوق ایران و کامن لا
- ۱-۲-۲-۲. معیار نقض تکلیف در حقوق کامن لا و ایران
- ۱-۲-۲-۳. معیار نقض تکلیف متخصصان در حقوق کامن لا و ایران
- ۱۴۸ ..... ایران
- ۱-۲-۳. ورود خسارت مستقیم
۲. خسارات جانی و مسئولیت مدنی خطای منتج به آن
- ۲-۱. دعاوی قابل مطالبه در ارتباط با مرگ خطایی در حقوق آمریکا
- ۲-۲. دعاوی دارایی قربانی
- ۲-۲-۱. مسئولیت مدنی خسارت غیر مالی (Non-Pecuniary Losses)
- ۱۵۶ ..... (Losses) قربانی در حقوق ایران و کامن لا
- ۲-۲-۱-۱. مسئولیت مدنی خسارت غیر مالی قربانی در حقوق ایران
- ۱۵۶ ..... ایران

فهرست مطالب □ ۹

۲-۲-۱-۲. مسئولیت مدنی خسارت غیر مالی قربانی در حقوق	
کامن لا.....	۱۵۷
۲-۲-۲. مسئولیت مدنی خسارت مالی قربانی در حقوق ایران و کامن	
لا.....	۱۵۹
۲-۲-۲-۱. خسارت از کارافتادگی در حقوق ایران و کامن لا.....	۱۶۰
۲-۲-۲-۲. هزینه‌های درمان در حقوق ایران و کامن لا.....	۱۶۲
۲-۳. دعوای وابستگان قربانی.....	۱۶۴
۲-۳-۱. مسئولیت مدنی خسارت غیر مالی وابستگان قربانی در	
حقوق ایران و کامن لا.....	۱۶۴
۲-۳-۲. مسئولیت مدنی خسارت مالی وابستگان قربانی در حقوق	
ایران و کامن لا.....	۱۶۶
۲-۳-۲-۱. مسئولیت مدنی خسارت مالی وابستگان قربانی در	
حقوق ایران.....	۱۶۷
۲-۳-۲-۲. مسئولیت مدنی خسارت مالی وابستگان قربانی در	
حقوق کامنلا.....	۱۶۷
۲-۴. مسئولیت مدنی خسارت جامعه.....	۱۷۰
۳. ویژگی‌های دعوای مسئولیت مدنی ناشی از مرگ خطایی.....	۱۷۱
۳-۱. اهداف حقوق مسئولیت مدنی ناشی از مرگ خطایی در حقوق	
آمریکا.....	۱۷۱
۳-۲. جایگاه مرگ خطایی در دعوای ناظر به صدمات جانی در حقوق	
آمریکا.....	۱۷۲
۳-۳. وجوه کیفی و مدنی دعوای مرگ خطایی.....	۱۷۴
۳-۴. اشخاص صالح برای طرح دعوای مرگ خطایی.....	۱۷۵
۳-۴-۱. سیستم لرد کمپبل (The Lord Campbell System).....	۱۷۶
۳-۴-۱-۱. مصادیق فرزندان صالح برای طرح دعوا.....	۱۷۷
۳-۴-۱-۲. مصادیق والدین صالح برای طرح دعوا.....	۱۷۸
۳-۴-۱-۳. مصادیق همسران صالح برای طرح دعوا.....	۱۷۸
۳-۴-۲. سیستم خسارت به اموال (The Loss-To-Estate	
System).....	۱۷۸

- ۳-۵. اختیار تحقیق توسط مدعی و مدعی علیه در دعوای مرگ خطایی ۱۷۹
- ۳-۶. زمان طرح دعوای مرگ خطایی ۱۸۰
- ۳-۷. مرجع پرداخت غرامت در دعوای مرگ خطایی ۱۸۰
- ۳-۸. محاسبه (کمی سازی) غرامت ۱۸۱
- ۳-۸-۱. عوامل موثر بر میزان غرامت ۱۸۱
- ۳-۸-۲. معیارهای محاسبه کمی میزان غرامت درد و رنج ۱۸۲
- ۳-۸-۳. نوع و میزان صدمه به مثابه نقطه کانونی برای تعیین میزان غرامت ۱۸۳
- ۳-۸-۳-۱. آسیب نرم ۱۸۵
- ۳-۸-۳-۲. آسیب سخت ۱۸۵
- ۳-۸-۴. عوامل موثر بر افزایش ضریب آسیب ۱۸۶
- ۳-۸-۵. جدول ضریب غرامت در حقوق آمریکا ۱۸۷
- ۳-۹. اقسام غرامت قابل درخواست: جبرانی و تنبیهی ۱۸۹
- فصل دوم: مسئولیت مدنی ناشی از خطای منجر به صدمات جانی و جبران آن
- در حقوق اسلامی ۱۹۱
۱. اقسام تعهد از حیث رابطه با حکم وضعی ۱۹۲
۲. تعهدات فاقد ضمان ۱۹۴
- ۲-۱. تعهدات فاقد ضمان در فقه ۱۹۴
- ۲-۲. تعهدات فاقد ضمان در قانون ۱۹۷
۳. اسباب ایجاد کننده تعهدات فاقد ضمان ۲۰۰
- ۳-۱. سبب شرعی (قانونی) ایجاد تعهد فاقد ضمان ۲۰۰
- ۳-۲. سبب قضایی ایجاد تعهد فاقد ضمان ۲۰۱
- ۳-۳. نظریه تعزیر مدنی در فقه اسلامی ۲۰۱
- ۳-۳-۱. نمونه های قانونی قابل تطبیق بر تعزیر مدنی ۲۰۲
- ۳-۳-۲. نمونه تعزیر مدنی در فتاوی فقهی ۲۰۶
- ۳-۳-۳. نمونه تعزیر مدنی در نظام حقوقی کامن لا ۲۰۶
- ۳-۳-۳-۱. ضابطه تعزیر ۲۰۷
- ۳-۳-۳-۲. میزان اختیار حاکم در تعیین تعزیر ۲۱۳

فهرست مطالب □ ۱۱

۳-۴. خسارت تنبیهی در حقوق آمریکا در تناظر با تعزیر مدنی در حقوق اسلام و ایران.....	۲۱۶
۳-۴-۱. خسارت تنبیهی در پیشینه رویه قضایی کامن لا.....	۲۱۷
۳-۴-۲. ماهیت خسارت تنبیهی در حقوق آمریکا در تناظر با ماهیت دیه در حقوق اسلام و ایران.....	۲۱۸
۳-۴-۲-۱. ماهیت جبران خسارت در خسارت تنبیهی.....	۲۱۹
۳-۴-۲-۲. ماهیت مجازات در خسارت تنبیهی.....	۲۲۱
۳-۴-۲-۳. ماهیت دوگانه خسارت تنبیهی.....	۲۲۳
۳-۴-۳. نسبت سنجی ماهیت دیه در حقوق اسلام و ایران با ماهیت خسارت تنبیهی در حقوق آمریکا.....	۲۲۴
نتیجه گیری.....	۲۲۷
منابع.....	۲۲۹